

Academic Rights Watch

Bevakar den akademiska friheten i Sverige

Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm
registrator@jk.se

2016-09-20

Anmälan av misstänkt repressalieåtgärd föranledd av nyttjande av yttrandefrihet vid Uppsala universitet

Sammanfattning

Dåvarande doktoranden vid Uppsala universitet, Mojgan Seraji, kritiserade prefekten Beáta Megyesi för vetenskaplig oredlighet, närmare bestämt för att olovligen ha tagit åt sig äran för Serajis forskningsarbeten genom att länka till dessa från sin hemsida och påstå att hon varit delaktig. Megyesi tog till slut bort länkarna samtidigt som hon i ett e-brev uttryckte kraftig indignation över Serajis kritik mot henne. Megyesi förbjöd sedan Seraji att söka forskningsmedel med institutionen som bas med hänvisning till att kritiken gjort Seraji till ett arbetsmiljöproblem. Vi hemställer åt Justitiekanslern att utreda huruvida Megyesis agerande mot Seraji är att betrakta som en otillåten repressalieåtgärd föranledd av att Seraji utövat sin grundlagsstadgade yttrandefrihet på ett sätt som Megyesi ogillat.

Bakgrund

Under 2015 uppstår en konflikt mellan doktoranden vid Uppsala universitet, Mojgan Seraji, och prefekten, fil. dr, Beáta Megyesi. Seraji hävdar att Megyesi gjort sig skyldig till vetenskaplig oredlighet genom att ha tagit åt sig äran för delar av Serajis forskning och publicerat detta på sin egen hemsida. Seraji kontaktar fakultetens utbildningsledare, Lars Hagborg, och konsulterar dessutom universitetsjuristen, Johan Asker, som gör bedömningen att det möjligen kan vara frågan om ett brott mot Uppsala universitets regler om vetenskaplig oredlighet (bilaga 1). Ingen formell anmälan görs emellertid men de resurser som Seraji kritiserat tas bort från Megyesis hemsida. Av ett e-postmeddelande (bilaga 2) framgår att Megyesi betraktar Seraji som ett arbetsmiljöproblem. Ingen sådan utredning har emellertid genomförts.

I februari 2016 skickar Seraji ett e-postmeddelande (bilaga 3) till Megyesi med begäran om ett intyg för en postdoc-ansökan. Prefekten Megyesi, som av Seraji alltså anklagats för vetenskaplig oredlighet, bör rimligen betraktas som jävig enligt förvaltningslagen

(1986:223) 11 § pkt 5. Hon borde därför inte ha handlagt ärendet men det är emellertid precis vad som sker. I ett e-postmeddelande avslår Megyesi Serajis begäran med hänvisning till att Seraji skulle ha utgjort ett arbetsmiljöproblem (bilaga 4).

Prefekten har här, utan formell utredning, avgjort skuldfrågan i ett arbetsmiljöproblem där hon själv är en av parterna. Hon beslutar dessutom i ett ärende (förläggning av forskning) som rör en person som hon på skäliga grunder kan misstänkas hysa agg till.

Seraji går vidare och förhör sig om huruvida prefekten har rätt att hindra henne från att söka post doc-medel men får inget svar och hon missar deadline för ansökan. Hon kontakter någon vecka senare bl.a. fakultetens utbildningsledare, Hagborg, med frågan om hon kan delta som medsökande i ett annat projekt eller om hon måste dra sig ur för att inte äventyra ansökan. Men inte heller denna gång får hon någon respons och hon missar återigen en deadline för ansökan.

Vi hävdar att prefektens agerande är att betrakta som en otillåten repressalieåtgärd föranledd av att Seraji utnyttjat sin lagstadgade yttrandefrihet, i detta fall genom att kritisera en tjänsteman i ledande ställning. Prefekten borde aldrig ha handlagt ärendet och borde själv anmält jäv. Myndigheten har dessutom brustit i sin serviceskyldighet genom att underlåta att ge besked om huruvida Seraji kunnat söka forskningsmedel och/eller delta i forskningsprojekt som medsökande.

Grunder

Enligt regeringsformen 2 kap. 1 § är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad ”yttrandefrihet: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor”. Enligt regeringsformen 2 kap. 20 § får yttrandefriheten begränsas genom lag men endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle (2 kap § 21).

Enligt regeringsformen 2 kap. 23 § ”ska särskilt beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i ... vetenskapliga ... angelägenheter”.

Medan regeringsformen inte uttryckligen innehåller ett förbud mot repressalier (till skillnad från tryckfrihetsförordningen 1 kap. 3 §; 3 kap. 4 § samt yttrandefrihetsgrundlagen 1 kap. 2 §; 2 kap. 4 §), framgår av ett flertal JO-beslut (2009-09-25, dnr 149-2009; 2010-05-04, dnr 825-2009, jfr JK-beslut dnr 8322-14-30, s. 5) att det av regeringsformen 2 kap. 1 § följer att samtliga anställda vid en myndighet har rätt att yttra sig utan rädsla för repressalier oavsett i vilken form yttrandet skett.

Av ett beslut från Justitiekanslern (dnr 8322-14-30) framgår att offentliganställdas lojalitetsplikt endast gäller ”skyldigheten att utföra sina arbetsuppgifter på ett korrekt sätt. Att uttala kritik mot sin arbetsgivare eller det sätt som verksamheten bedrivs på strider för den offentligt anställda inte mot lojalitetsplikten. Rätten att göra det är tvärtom grundlagsskyddad”.

Hemställan

Mot bakgrund av ovanstående hemställer vi åt Justitiekanslern att utreda huruvida Beáta Megyesi gjort sig skyldig till otillåten repressalieåtgärd föranledd av kritik som riktats mot henne av en doktorand, och att det därför bör inledas förundersökning om brott.

Med aktning,

Erik J Olsson
Galjevångsvägen 1
22465 Lund
076-130 11 44

Magnus Zetterholm
Skyttelinjen 80
226 49 Lund
0733-18 45 56

erik_j.olsson@academicrightswatch.se magnus.zetterholm@academicrightswatch.se